

مرکز مجاز امام صادق (علیه السلام)

اصول الفقه (اجتماع امر و نهی)

تفاوت تعارض، تراحم و اجتماع امر و نهی ۳

جلسه ۲۴۷

استاد نجار زاده

تفاوت تعارض، تراحم و اجتماع امر و نهی

تقسیم عام:

الف: استغراقی: در جلسه قبل بیان شد.

ب: عموم بدلی:

عنوان در خطاب به نحوی ملحوظ باشد که در مطلق وجودی که به طبیعت عنوان، نسبت داده می‌شود فانی بوده، بدون اینکه اعتبار و لحاظ شود که شامل جمیع افراد و مصادیق گردد.

تعارض:

اگر در خطاب، عنوان، به طور اول یعنی شمولی مأخوذ باشد، حکمش آن است که عام در موضع اجتماع حجت بوده؛ به این معنا که عام به دلالت التزامیه هر حکمی را که با حکم عام منافات دارد نفی می‌کند در نتیجه در این فرض، بین دو دلیل امر و نهی در مقام جعل و تشریح تعارض واقع می‌شود.

تفاوت تعارض با دو مسئله دیگر:

در فرضی که عنوان در خطاب به نحو عموم شمولی ملحوظ گردد، مورد تعارض بین دو دلیل خواهد بود و نوبت به فرض تراحم نمی‌رسد؛ چنانچه جایی برای نزاع در جواز اجتماع امر و نهی و عدمش در آن نمی‌باشد؛ زیرا مقتضای قاعده در باب تعارض آن است که هر دو دلیل نسبت به مورد اجتماع از حجیت ساقط می‌گردند؛ لذا در آن نه حکم به وجوب می‌توان نمود و نه به حرمت؛ از این رو فرض تراحم اصلا در آن نمی‌توان کرد؛ همان طوری که نزاع در جواز اجتماع و امتناع نیز در آن جاری نمی‌باشد؛ زیرا بحث اجتماع امر و نهی در جایی است که هر دو حجت بوده و مورد خواست شارع باشد؛ در حالی که در این حالت گفته شده، یکی مطلوب و دیگری کاذب است.